

STORTINGET

Representantforslag 107 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Marit Knutsdatter Strand og Marit Arnstad

Dokument 8:107 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Knutsdatter Strand og Marit Arnstad om å ivareta norske forskningsmiljøer ved innføringen av Plan S

Til Stortinget

Bakgrunn

Det er bred enighet, både politisk og i forskningsmiljøene, om at åpenhet og kunnskapsdeling er en forutsetning for all forskningsaktivitet. Derfor er det også enighet om at det skal være full åpenhet om forskningsresultater som er finansiert gjennom offentlige midler. Ut over å sikre forskerne tilgang til nyere forskningsresultater er åpen tilgang nødvendig for å legge til rette for utvikling og innovasjon i arbeids- og næringsliv og for at storsamfunnet generelt har tilgang til oppdatert forskning.

Plan S er et internasjonalt initiativ for åpen tilgang til all offentlig finansiert forskning innen 2020. Norge er i denne prosessen representert ved Forskningsrådet og er ett av 13 land som til nå har sluttet seg til Plan S. Kravet om full åpen publisering vil gjelde for prosjekter som får innvilget støtte av Forskningsrådet eller EU fra og med 1. januar 2020. Målet er å legge et sterkere press på de store kommersielle forlagene i arbeidet med en omlegging av etablerte publiseringsordninger innen akademia.

Forslagsstillerne deler målsettingen i Plan S. Imidlertid er Plan S svært omfattende og kompleks, og det er påpekt fra en nær unison forskningssektor at Plan S kan få store konsekvenser for norske forskningsmiljøer.

Blant annet er det et stilt spørsmål ved om alle fagmiljøer fortsatt vil være sikret relevante kanaler å publisere i. I et opprop som er undertegnet av forskere fra Norges fremste forskermiljøer, kommer det fram sterk bekymring for at Plan S kan få konsekvenser for forskningens kvalitet, spredning av forskningsresultatene og forskningsmiljøenes utvikling. Oppropet er til nå underskrevet av over 100 professorer og andre forskere som krever en kartlegging av mulige konsekvenser ved en tilslutning til Plan S.

Forslagsstillerne er kjent med at prosessen nå går raskt, og at involvering fra forskningssektoren er begrenset.

Forslagsstillerne er overrasket over at regjeringen til nå har avvist behovet for å utrede konsekvensene av Plan S. Ei heller har regjeringen gitt forsikringer og informasjon som kan klargjøre situasjonen og imøtekomme kritikken.

Forslagsstillerne viser til at Forskerforbundet i brev til Kunnskapsdepartementet 1. februar 2019 blant annet skriver følgende:

«Etter Forskerforbundets syn er det også slik at Plan S og nasjonale retningslinjer i ulik grad ivaretar norsk opphavsrett. I arbeidet med nasjonale retningslinjer forsikret daværende statssekretær Bjørn Haugstad at retningslinjene ikke ville være i strid med norske lovbestemmelser om opphavsrett og akademisk frihet. Plan S stiller imidlertid krav om en spesifikk lisens, CC BY 4.0, som vi mener er i strid med norsk opphavsrett.»

Forslagsstillerne viser til at Plan S vil føre til vesentlige endringer for formidling av forskningsresultater og vitenskapelig publisering, uten at regjeringen i tilstrekkelig grad har godtgjort at dette ikke vil innebære negative konsekvenser for norsk forskningsaktivitet.

Med de sterke advarslene som forskningsmiljøene framfører, mener forslagsstillerne at regjeringen må sørge for at Plan S ikke vil begrense formidling av forskningsresultater eller påføre norske forskningsmiljøer vesentlige ulemper og økte kostnader. Når målet er større åpenhet, er det nødvendig å sikre at Plan S ikke vil føre til det motsatte.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen involvere forskningssektoren i konkretiseringen av gjennomføringen av Plan S.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at alle fagmiljøer fortsatt vil ha relevante kanaler å publisere sine forskningsresultater i.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at kvalitet og ikke ressurser avgjør hvem som har muligheten til å publisere forskningsresultater.
4. Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for og utrede mulige overgangsordninger ved innføring av Plan S.
5. Stortinget ber regjeringen sikre at Plan S ikke er i strid med norsk lovgivning om opphavsrett.

28. mars 2019

Marit Knutsdatter Strand

Marit Arnstad